

UCHWAŁA Nr.....
RADY GMINY SEJNY
z dnia .....2016 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390) Rada Gminy Sejny uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020, który stanowi załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sejny

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2016r.

Przewodnicząca Rady Gminy

Barbara Karłowicz

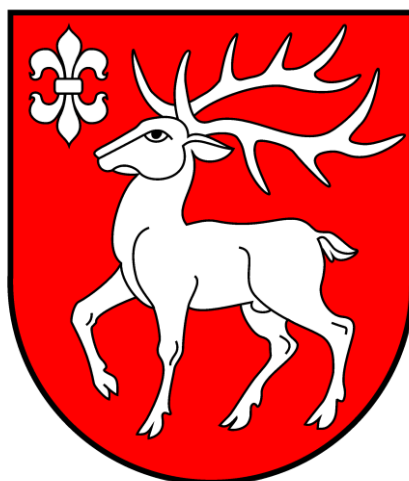
UZASADNIENIE

Uchwalenie Gminnego Programu przeciwdziałania Przemocy w rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wynika z art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390).

Celem programu jest tworzenie i rozwijanie spójnego oraz wielopoziomowego systemu zapobiegania przemocy w rodzinie. Program zakłada podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jak również ochronę ofiar przemocy w rodzinie. Przemoc domowa w programie ujęta jest jako zjawisko złożone, wieloaspektowe, rozpatrywane w perspektywie prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Uwzględnienie różnych aspektów przemocy w rodzinie pozwala na lepsze zrozumienie problemu, dostrzeżenie konsekwencji i innych problemów powiązanych z przemocą. Beneficjentami programu są rodziny doznające przemocy domowej i zagrożone przemocą (osoby dorosłe i dzieci, ofiary i sprawcy oraz świadkowie przemocy), społeczność lokalna, organizacje pozarządowe i jednostki organizacyjne odpowiedzialne za przeciwdziałanie przemocy.

W związku z powyższym i z uwagi na konieczność wypełnienia obowiązku ustawowego zasadne jest podjęcie uchwały w przedmiotowej sprawie.

GMINA SEJNY

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2016 - 2020**

WSTĘP

Rodzina jest najważniejszą komórką społeczną. Właściwe wychowanie i opieka nad dzieckiem to podstawa dla jego przyszłego funkcjonowania w społeczeństwie. Może to odbywać się tylko w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, jako pierwszej komórce społecznej, z jaką styka się młody człowiek. To, jaki styl życia, sposób zachowania prezentują rodzice dziecka z pewnością będzie miało ogromny wpływ na zachowanie dziecka w przyszłości. To w rodzinie dzieci poznają normy moralnego zachowania, kulturę, tradycję, historię własnej rodziny, kraju i świata. Rodzina stwarza człowiekowi możliwość wypowiedzenia własnego zdania na wszystkie tematy. Dziecko uczy się zabierać głos i nabiera pewności siebie, jest to bardzo ważne w funkcjonowaniu w społeczeństwie. Bezpośredni kontakt z osobami dorosłymi w rodzinie (matka, ojciec, dziadkowie) sprawia, że dzieci poprzez obserwowanie ich zachowań w różnych sytuacjach naśladowują je i dzięki ich powtarzaniu nabierają pewności siebie.

Spółczesność, a w szczególności państwo, winno czynić wszystko w zakresie politycznym, ekonomicznym i prawnym, by umocnić jedność rodziny. Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. We współczesnych warunkach społeczno-gospodarczych rodzina ulega daleko idącym przekształceniom, zmieniają się jej podstawy społeczno-ekonomiczne, zmienia się również treść życia rodzinnego, jej funkcje oraz struktura społeczna. Pojawiają się problemy, których współczesna rodzina nie jest w stanie pokonać samodzielnie. Podstawą pomocy społecznej rodzinom powinno być wsparcie w procesie prawidłowego budowania relacji w rodzinie oraz prawidłowym wypełnianiu ról rodzinnych i społecznych jej członków.

Pomoc powinna prowadzić do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, do życiowego usamodzielnienia się rodzin poprzez wykorzystanie własnych możliwości, uprawnień i zasobów rodziny w integracji ze środowiskiem. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Problemy dzieci i młodzieży „widziane” są najlepiej w środowisku lokalnym, stąd też konieczność tworzenia lokalnych systemów profilaktyczno-wychowawczych. W dzisiejszej rzeczywistości samorząd powinien skupiać działania wszystkich instytucji i organizacji działających na rzecz profilaktyki i pomocy dziecku i rodzinie. Dla gminy jest to zadanie własne o charakterze obowiązkowym – art. 17 ust. 1 pkt. 13 ustawy o pomocy społecznej.

CHARAKTERYSTYKA RODZINY I JEJ ZAGROŻENIA

Spośród wielu środowisk, w których toczy się życie ludzkie, wyjątkowe znaczenie ma rodzina. Jest to najstarsza, najważniejsza instytucja społeczna, która istnieje od zarania dziejów, jest zarazem trwała i zmienna. Podlega wielu różnorodnym procesom i przemianom, które w niej zachodzą i wywierają na nią wpływ. Jest grupą o niepowtarzalnym charakterze, gdzie bazuje się na czynnikach biologicznych i naturalnych. Rodzina jest najistotniejszym środowiskiem wychowawczym. To właśnie w niej człowiek się rodzi, rośnie, rozwija, zdobywa pierwszą wiedzę o samym sobie i otaczającym świecie, uczy się sposobów reagowania na różne sytuacje, kształtuje swoją osobowość, osiąga dojrzałość i mądrość życiową.

Rodzice poprzez wychowanie wpływają i oddziałują na swoje dzieci kształtując ich rozwój, przygotowują je do życia w społeczeństwie. Małe dziecko nie rodzi się z określonymi postawami, ale nabywa je dzięki mechanizmowi uczenia się.

Rodzina wprowadza dziecko w świat wartości społecznych i kulturalnych, to właśnie w rodzinie po raz pierwszy dziecko styka się z pojęciami dobra i zła, rzeczy pochwalanych, dozwolonych i potępianych. Rodzice poprzez swoje zachowanie i ocenę pokazują dziecku, co w życiu jest ważne, z czym trzeba się liczyć, w jakich warunkach i w jakim stopniu. Wśród członków rodziny kształtują się opinie i poglądy dziecka o domownikach, środowisku, sprawach społecznych, etycznych i politycznych.

Rodzice nie tylko kształtują i pobudzają u dziecka określone postawy oraz opinie, ale również wprowadzając określone nakazy i zakazy, kontrolują i ograniczają jego aktywność.

Jednak najbardziej znacząca dla rozwoju dziecka jest jakość opieki sprawowanej nad nim przez osoby spełniające funkcje rodzicielskie. Sprawowana opieka powinna być racjonalna, to znaczy obejmować konsekwencję w postępowaniu, właściwy poziom stymulowania oraz dostosowanie oczekiwań do wieku i fazy rozwojowej dziecka. Ważną rolę odgrywa atmosfera wychowawcza w rodzinie, która warunkuje wiele czynników. Spośród nich szczególnie znaczenie mają stosunki pomiędzy rodzicami, stosunek rodziców do dzieci oraz sposób zaspokajania potrzeb dziecka. Rzutują one bowiem na całokształt zadań opiekuńczo – wychowawczych rodziny.

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna bardzo dotkliwie odczuwa skutki braku pracy lub stabilizacji zawodowej. Taka sytuacja wywiera znaczny wpływ na życie całej rodziny, nie pozostaje też bez wpływu na wypełnianie przez rodzinę funkcje, w tym opiekuńczo – wychowawczą. W rodzinie dotkniętej bezrobociem zmienia się struktura wydatków, mniej środków zostaje przeznaczonych na wyżywienie członków rodziny, odzież, obuwie, spadają też wydatki przeznaczone na wypoczynek. Dużym problemem w rodzinach bezrobotnych jest także zapewnienie dzieciom wszystkich potrzebnych pomocy naukowych. Ze względu na znaczne trudności finansowe wiele rodzin nie zabezpiecza tych potrzeb. Sytuacja ta nie sprzyja osiąganiu przez dzieci dobrych wyników w nauce, a często zniechęca do zdobywania wiedzy. Pojawiająca się w rodzinie bieda bywa również źródłem kłótni i konfliktów.

Zwłaszcza niebezpieczny wpływ na rozwój emocjonalny dziecka mają zachowania agresywne rodziców, niekontrolowane wybuchy złości, wzajemne oskarżanie się o niezaradność życiową. Trudna sytuacja w rodzinie związana z brakiem pracy lub niedostatecznymi dochodami z niskopłatnej pracy, może wpływać na nierówny podział obowiązków i odpowiedzialności w rodzinie. Bieda przyczynia się do zmiany relacji i ról związanych z płcią i wiekiem. Można więc stwierdzić, że rodzina w warunkach ubóstwa jest obszarem głębokich zmian, o głębokich konsekwencjach w sferze wzajemnych stosunków między jej członkami.

Niskiemu statusowi materialnemu rodziny towarzyszy zwykle niski status społeczny. Bieda, napięcie, konflikty, niepewność o przyszłość nie tworzą klimatu dla kształtowania pozytywnego systemu wartości oraz wzorców i norm postępowania. W takiej sytuacji można mówić o zjawisku marginalizacji rodziny. Wiąże się ono z wyłączeniem z uczestnictwa w życiu społeczno – gospodarczym rodzin, szczególnie dotkniętych ryzykiem ubóstwa i bezrobocia. Pogłębiające się zubożenie rodzin nie sprzyja utrzymywaniu kontaktów towarzyskich z krewnymi, przyjaciółmi, sąsiadami, przyczyniając się tym samym do wyobcowania.

Dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem narażone są na znaczne niebezpieczeństwo powielania wzorców rodzinnych. Najistotniejszą sprawą jest fakt, że sytuacja materialna rodziny odbija się na wszystkich innych sferach jej życia, w tym wypełnianie funkcji wobec dzieci, sposób odżywiania. Wszystkie te czynniki wpływają także na stan zdrowia psychicznego i fizycznego oraz panująca atmosferę wychowawczą.

Przyczyną zaburzeń relacji emocjonalnych między rodzicami a dziećmi jest także separacja lub rozwód rodziców, silne konflikty między rodzicami, alkoholizm, przemoc oraz inne powszechnie występujące zjawiska np.: brak troski, niezaspokajanie potrzeb dziecka, brak czasu dla dziecka, zrozumienia, zainteresowania jego problemami, nieznanomość jego indywidualnych potrzeb i przeżyć, niewłaściwe interpretowanie jego reakcji i zachowań.

Wymagania życia współczesnego stwarzają też sytuację, w których oboje rodzice pracują zawodowo. Wiąże się to bezpośrednio z koniecznością zespolenia ich wysiłków aby dziecko, tylko w stopniu minimalnym odczuło brak bezpośredniej troski i opieki. Przemiany, jakim podlega współczesna rodzina wymagają, aktywnego uczestnictwa obojga rodziców w wypełnianiu zadań opiekuńczo - wychowawczych wobec dziecka. Rola rodziców w rodzinie zmienia się w miarę jak pojawiają się alternatywne formy życia rodzinnego i sposoby wychowywania dzieci. Rozwój cywilizacji wymaga

często od rodziców ogromnego zaangażowania zawodowego. Społeczne nastawienie na sukces finansowy utwierdza wielu rodziców w przekonaniu, że najlepiej spełnią swój obowiązek wobec rodziny poświęcając się pracy zawodowej.

W efekcie rodzice spędzają większość czasu poza domem i nie poświęcają czasu swojemu dziecku. W tej sytuacji we współczesnym społeczeństwie wiele dzieci nie identyfikuje się z rodzicami zastępując ich bohaterami filmów lub gier komputerowych.

Udział rodziców w procesie wychowania jest czynnikiem bardzo ważnym. Matka zapewnia poczucie bezpieczeństwa, ciepła i miłości, z kolei ojciec wprowadza w atmosferę domową, element ładu, systematyczności, konsekwencji i wytrwałości.

Brak równowagi między pełnieniem tych ról przez ojca lub matkę z reguły powoduje trudności i wprowadza zakłócenie w harmonii rozwoju całej rodziny. Brak kontaktów emocjonalnych w stosunkach rodzinnych wywiera istotny wpływ na styl życia i niedoceniając potrzeb dziecka przez rodziców.

W niektórych współczesnych rodzinach następuje odwrócenie ról tzn. dziecku zostaje narzucona odpowiedzialność rodzicielska przez co podejmuje rolę opiekuna rodziny, dochodzi do sytuacji, w której dziecko samo musi radzić sobie z przygniatającą odpowiedzialnością, szeregiem obowiązków domowych, musi tłumić swoje potrzeby i boryka się z poczuciem osamotnienia.

W wielu rodzinach zwraca uwagę fakt, że rodzice są nieobecni emocjonalnie. Skoncentrowani na własnych potrzebach, pomijają i lekceważą potrzeby i uczucia dzieci, które pozbawione odpowiedniej uwagi, troski i opieki, czują się niekochane i niepotrzebne.

Inną negatywną postawą rodzicielską charakterystyczną dla niektórych współczesnych rodzin jest postawa unikająca, która polega na braku zainteresowania dzieckiem i jego problemami oraz brak kontaktu emocjonalnego. W niektórych rodzinach rodzice kochają dziecko, ale mu tego z różnych względów nie okazują. Może być to związane z nieumiejętnością wyrażania uczuć, przyjęciem rygorystycznego stylu wychowania, brakiem czasu, późnymi powrotami z pracy, zmęczeniem, nadmiernym angażowaniem się w sprawy zawodowe lub towarzyskie. Jednak skutki obojętności rzeczywistej i pozornej zawsze wywierają niekorzystny wpływ na rozwój dziecka.

PRZEMOC W RODZINIE

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Według definicji zawartej w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks Karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Zjawiskiem, na które należałoby zwrócić szczególną uwagę, jest przemoc domowa. Może być ona zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Przemoc jest zjawiskiem powszechnym, niejednokrotnie stanowi sposób wychowania dzieci. Trudno uchwycić jej rozmiary, gdyż najczęściej przybiera formę ukrytą i rozgrywa się w czterech ścianach. Jednocześnie szerzeniu się tego zjawiska sprzyja bierność obywateli i ich brak wrażliwości na płaczące za ścianą dziecko oraz często bezsilność służb publicznych

Najczęściej występujące formy przemocy to: przemoc psychiczna, fizyczna, seksualna i ekonomiczna.

Przemoc fizyczna – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m.in. popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie broni). Fizycznymi konsekwencjami bicia może być kalectwo, a także choroby somatyczne będące wynikiem uszkodzeń narządów wewnętrznych lub organicznych uszkodzeń mózgu, a nawet śmierć. Dzieci, które są ofiarami przemocy fizycznej przeżywają stany depresyjne, lęki są egocentryczne, bierne lub agresywne i nadpobudliwe ze skłonnością do autoagresji. U dzieci tych występują także zaburzenia pamięci, koncentracji uwagi, zaburzenia emocjonalne i zachowania oraz brak poczucia realności. Jeśli

nawet dziecko zostanie wyrwane ze świata fizycznego cierpienia i bólu jego koszmar nie kończy się, ponieważ w późniejszym czasie mogą się odezwać odległe skutki maltretowania w dzieciństwie. Osoby takie charakteryzują się niską samooceną, poczuciem winy, a w dorosłym już życiu często popadają w alkoholizm, narkomanię, ponadto częściej u nich występują nerwice, zachowania agresywne i są skłonne do stosowania przemocy fizycznej wobec swoich najbliższych, w tym dzieci.

Przemoc psychiczna – agresywne zachowania, które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami). Jest to rozmyślne niszczenie lub znaczące obniżanie możliwości prawidłowego funkcjonowania, począwszy od wyzwisk przez emocjonalne odrzucenie, po nadmierne wymagania. Jest to wszelkie dokuczanie bez użycia narzędzi, które jest przyczyną występowania u niego negatywnych przeżyć, "moralnej udręki". Chociaż nie zostawia śladów na ciele ofiary, powoduje ogromne spustoszenie w sferze emocjonalnej, poznawczej i behawioralnej. Opisowany rodzaj przemocy może przybierać różne formy, które przejawiają się zarówno w agresji słownej, jak i w zaniechaniu działań opiekuńczych. Skutki tego typu działań są bardzo zbliżone do psychicznych następstw bicia. Stosowanie tego typu przemocy w stosunku do dzieci, krzykzenie na nie i poniżanie powoduje także poważne konsekwencje w ich dorosłym życiu. Osoby takie, nawet wiele lat później, mają poczucie winy, niską samoocenę, a także zaburzone poczucie własnej tożsamości, silną potrzebę kontrolowania innych, są również psychicznie uzależnione od swoich rodziców.

Ofiary przemocy emocjonalnej cierpią na depresję, nerwice, izolują się od otoczenia bądź odstrasza je swoim perfekcjonizmem lub negatywnymi oczekiwaniami w stosunku do innych. Częstymi następstwami doznanej w dzieciństwie tej formy przemocy są zachowania przestępcze jej ofiar, a także stosowania przez nie przemocy w życiu dorosłym.

Przemoc ekonomiczna - uniemożliwienie dostępu do rodzinnych środków finansowych (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy).

Przemoc seksualna – wymuszenie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych praktyk seksualnych (np. mąż, który stosuje przemoc lub grozi użyciem przemocy, żeby zmusić żonę do stosunku, może zostać skazany za gwałt). Seksualne wykorzystywanie dziecka, jest to najbardziej szkodliwa forma przemocy ze względu na następstwa. Termin "wykorzystywanie seksualne" oznacza włączenie zależnych, niedojrzałych dzieci i nastolatków w aktywność seksualną, której w pełni nie rozumieją i nie są w stanie jej zaakceptować, a która jednocześnie narusza normy prawne i społeczne.

W takich sytuacjach dziecko jest traktowane jako obiekt seksualny, którym dorosły posługuje się, aby zaspokoić własne potrzeby. Wyróżnia się trzy rodzaje zachowań w zakresie form seksualnego wykorzystywania dzieci przez dorosłych. Do pierwszej grupy zalicza się tzw. akty pozbawione fizycznego kontaktu, fetyszizm oraz eksponowanie ciała dziecka osobom dorosłym w celu zaspokojenia ich seksualnych pragnień. Kolejny rodzaj przemocy seksualnej to czyny skupione na fizycznym kontakcie osoby dorosłej z dzieckiem, do którego

zalicza się petting bądź praktyki masturbacyjne. Trzecią grupę tego typu zachowań stanowią akty, noszące znamiona gwałtu, czyli zmuszanie dziecka do stosunków seksualnych.

Podobnie jak w przypadku innych rodzajów przemocy, dzieci doznające tego typu nadużyć izolują się do otoczenia, nie potrafią wyrażać swoich uczuć i potrzeb, mają problemy w szkole, uciekają z domu. Ponadto charakteryzują się niską samooceną, trudnościami w nawiązywaniu kontaktów z innymi ludźmi oraz poczuciem krzywdy i winy, zachowaniami przestępczymi, a w skrajnych przypadkach mogą podejmować próby samobójcze. Do odległych w czasie następstw przemocy seksualnej stosowanej wobec dziecka należą między innymi: lęki, zespoły depresyjne, psychozy, zaburzenia osobowościowe. Także w tym przypadku ofiary mogą przejawiać tendencje do zachowań o charakterze przestępczym oraz do stosowania przemocy w życiu dorosłym, również wobec dzieci. Dziecko jest całkowicie uzależnione od rodziców, nie wybiera ich samo, jest zdane na warunki, jakie oni stworzą dla jego rozwoju.

Zaniedbanie - ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Zaniedbanie dziecka obejmuje szeroką skalę zachowań, które mogą przybierać formę zarówno działań nieświadomych, jak i świadomego zaniechania wypełniania obowiązków wobec niego. Zaniedbywaniu może podlegać jedna bądź kilka potrzeb jednocześnie. Różny może być stopień

oddziaływania jego skutków, począwszy od zaniedbywania mało dotkliwego, a kończąc na zagrożeniu życia.

W obrębie zaniedbywania można najczęściej wyróżnić następujące zachowania:

- brak dostarczania przez rodziców lub opiekunów odpowiedniego pożywienia, schronienia lub ubrania,
- brak ochrony dziecka przed krzywdą fizyczną lub niebezpieczeństwem,
- brak zapewnienia odpowiedniej opieki medycznej, zapewnianie niezdrowych warunków życia np. poprzez palenie papierosów w obecności dziecka, zakłócanie jego snu,
- brak więzi emocjonalnej rodziców lub opiekunów z dzieckiem,
- brak zaspakajania podstawowych potrzeb psychicznych dziecka takich jak bezpieczeństwo, miłość, przynależność,
- brak dbałości o odpowiedni rozwój intelektualny,
- brak zapewnienia kształcenia, stosowanie nieodpowiednich metod wychowawczych, stawianie nadmiernych wymagań dziecku, nieodpowiednich do jego wieku i możliwości.

Już w okresie życia płodowego może dochodzić do zaniedbywania dziecka wówczas, gdy matka prowadzi niewłaściwy tryb życia poprzez: palenie papierosów, nadużywanie alkoholu, zażywanie narkotyków lub też poprzez zachowania powodujące ryzyko poronienia.

Zaniedbywanie dziecka może powodować poważne konsekwencje somatyczne, psychiczne, emocjonalne, poznawcze i behawioralne. Wśród których najczęściej występują:

- niewłaściwa do wieku dziecka waga i wzrost,
- opóźnienie rozwoju psychomotorycznego i fizycznego,
- zaburzenia rozwoju emocjonalnego,
- poczucie krzywdy, winy, wstydu,
- brak akceptacji własnej osoby, niska samoocena,
- zaburzenia w nawiązywaniu kontaktów z otoczeniem,
- fobie, depresja, ucieczki w świat fantazji,
- obniżenie odporności i zaburzenia somatyczne,
- poczucie alienacji, zagubienia, osamotnienia, bezradności, wyobcowania,
- zaburzenia koncentracji uwagi i pamięci, trudności w nauce i inne.

Problem zaniedbywania dziecka może dotyczyć rodzin o niskim poziomie społecznoekonomicznym, w których występuje problem uzależnień, niewydolnych wychowawczo, niepełnych i wielodzietnych, w których występują zaburzenia w relacjach małżeńskich lub pomiędzy rodzicami a dziećmi, o wysokim poziomie społeczno - ekonomicznym, zapewniającym dziecku wszystkie dobra materialne często na poziomie ponadprzeciętnym jako rekompensatę braku czasu, w których największą wartością i celem jest sukces zawodowy.

Obecnie coraz częściej można zauważyć, iż społeczne postrzeganie zaniedbywania dziecka jest uzależnione od oceny możliwości zaspakajania potrzeb dziecka przez jego rodziców lub opiekunów. Zgodne pożycie małżeńskie, bliskie, pełne zrozumienia relacje stwarzają klimat, który sprzyja prawidłowemu wypełnianiu funkcji rodziny. Tym samym rodzina staje się bogatym źródłem wzorów i wywiera głęboki wpływ na dorosłe życie jej członków.

Formy przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna – mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno. Osobami doświadczającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, dzieci, osoby starsze lub niepełnosprawne, ale bywają też nimi mężczyźni.

Najczęściej przemoc nie jest incydentem jednorazowym, ale ma charakter długotrwały i cykliczny, jako powtarzający się wzorzec zachowań osoby stosującej przemoc i wynikający z tego wzorzec zachowań ofiary we wspólnym związku.

Specyficzny cykl przemocy składa się z trzech powtarzających się faz:

I. Fazy budowania napięcia- początkiem cyklu jest stopniowy wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe.

II. Fazy eskalacji – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych.

III. Fazy miesiąca miodowego – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

Cykl przemocy powtarza się często w krótszych okresach, przyjmując coraz brutalniejsze formy.

Przemocy domowej często towarzyszy nadużywanie alkoholu. W stanie nietrzeźwości znikają mechanizmy samokontroli i zachowania mogą być nieobliczalne. Nasilają się też zachowania agresywne nawet w ludziach na ogół spokojnych i opanowanych. Świadoma kontrola nad zachowaniem zmniejsza się wraz ze wzrostem upojenia. Wzrasta natomiast często nieuzasadnione poczucie pewności siebie. Osoba nietrzeźwa nie może być partnerem do negocjacji, rozmowy czy ugody. Pijany człowiek nie jest jednak zwolniony od odpowiedzialności za własne czyny. Przemoc jest zjawiskiem, którego zasięg jest znacznie większy niż odnotowują to przeprowadzone badania i statystyki. Nadal wiele ofiar zaprzecza o istnieniu problemu w ich środowisku. Wynika to z wielu aspektów, takich jak wstyd, bezradność, nieufność, obawy o własne zdrowie i życie. Prawo ofiary do bezpieczeństwa, do niepodawania się przemocy stanowi priorytet gminnej polityki społecznej. Do szybkiej i skutecznej interwencji w środowisku, niezbędny jest spójny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na rodzicach spoczywa ogromna odpowiedzialność za losy dziecka, które powołali do życia. Rodzina ma największy wpływ na kształtowanie się osobowości dziecka. Rodzice muszą sobie, uświadomić że dziecko jest indywidualną, rozumną jednostką z ogromnym potencjałem, którego rozwój leży w ich rękach, a od sposobu postępowania rodziców zależy całe późniejsze życie ich dzieci. Należy zatem uświadomić sobie, iż zadaniem rodziców jest nawiązanie i nieustanne podtrzymywanie więzi z dzieckiem. Aby stworzyć dziecku warunki do normalnego i zdrowego rozwoju rodzice powinni okazywać mu nieustannie miłość, sympatię, zainteresowanie, zapewniać pomoc, opiekę i poczucie bezpieczeństwa. Dziecko powinno się czuć akceptowane bezwarunkowo, bez względu na jego sukcesy i porażki. Miłość i troska powinny być przez rodziców uzewnętrzniane, widoczne i odczuwalne dla niego, co wymaga poświęcania mu odpowiedniej ilości czasu. Otwarte wyrażanie przez rodziców swoich myśli i uczuć wobec dziecka, a jednocześnie wsłuchiwanie się z uwagą w jego problemy i troski zapewnia dziecku poczucie emocjonalnego bezpieczeństwa, które jest absolutnie niezbędne do prawidłowego jego rozwoju.

Praca osób pomagających powinna iść w kierunku wspierania, wzmacniania i zachęcania do odbudowywania poczucia własnej mocy oraz radzenia w sytuacjach zagrożenia. Ważnym elementem jest budowanie sieci wspierania społecznego w najbliższym otoczeniu ofiar. Zastosowanie procedury „Niebieska Karta” zachęca nie tylko osoby pokrzywdzone do poszukiwania wspólnie z ofiarami najlepszego rozwiązania, uwzględniania wszelkich możliwości pomocy oraz monitorowania przebiegu procesu pomagania.

„**Niebieska Karta**” – to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, ułatwia rozpoznanie i dokumentowanie takich przypadków oraz organizowania pomocy w środowisku lokalnym.

II. PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy jest:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) Rozdział drugi pt. „Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznając obywatelowi prawo żądania organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015 r. poz.163)

Według polskich regulacji prawnych przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana, jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm), **które jest ścigane z urzędu.**

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

- „§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.
- §2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.
- §3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” od sierpnia 2010 r. nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

ZADANIA SŁUŻB W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Urząd Gminy Sejny

Do zadań gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Do zadań grupy roboczej należy, w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,

- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach,

Celem działań pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie.

Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pracownik socjalny:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

Pracownicy socjalni, przedstawiciele pomocy społecznej są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach,

W sytuacji gdy aktem przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu GKRPA podejmuje następujące działania:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,

- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

Przedstawiciele MKRPA są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

4. Powiatowa Komenda Policji w Sejnach,

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- udzielanie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy,
- organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- przeprowadza z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego.
- przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

5. Oświata,

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa powinien podjąć następujące kroki:

- przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności,
- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

6. Służba zdrowia,

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często temu towarzyszą mu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego. Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- umiejętność przeprowadzenia spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie osoby, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała powstałych wskutek użycia siły psychicznej,
- poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała)

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

7. Zespół Kuratorów Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Sejnach,

Kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Kuratorzy sądowi wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego oraz mogą wchodzić w skład grup roboczych. Uwzględniając, że grupy robocze są tworzone w celu rozwiązywania problemów związanych w wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach przewidziano udział fakultatywny kuratora, uzależniony od realizacji przez niego w tej rodzinie dozoru lub nadzoru.

8. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe to są głównie stowarzyszenia, fundacje, kluby. Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie (urząd gminy, ośrodek pomocy społecznej), w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp. Należy ją również zamieścić w

formularzu „Niebieska Karta – B” w tabeli dot. funkcjonujących lokalnych placówek udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

W zakresie pomocy osobom doznającym przemocy organizacje pozarządowe organizują telefony zaufania, punkty informacyjno – konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, hostele, świetlice dla dzieci.

CELE PROGRAMU

1. Cele ogólne

Celem programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy,
- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Cele ogólne będą realizowane m.in. przez:

- 1) systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
- 3) wsparcie rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 4) edukację społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 5) podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 6) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie

2. Cele szczegółowe programu

Cel 1.

Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w mieście Sejny

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Zbieranie i analiza danych dotyczących występowania aktów przemocy w rodzinie	a) Sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy i ich aktualizacja,	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach, - Zespół Interdyscyplinarny, - Komenda Powiatowa Policji - GKRPA w Sejnach, - Szkoły z terenu gminy Sejny, - inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2016 - 2020

Cel 2.

Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
-----	---------	-----------	--------------	-------------------

1.	<p>Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinary zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>a) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, b) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, c) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, d) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, e) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, f) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, g) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”, h) występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i) udział w działaniach edukacyjno – informacyjnych.</p>	<p>- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach, - Zespół Interdyscyplinary, - Komenda Policji - GKRPA w Sejnach, - inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>Działania ciągłe</p> <p>2016 - 2020</p>
----	---	---	---	--

Cel 3

Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
1.	Zapewnienie schronienia i pomocy materialnej ofiarom przemocy w rodzinie	a) nawiązanie współpracy z instytucjami z terenu województwa podlaskiego zapewniającymi schronienie ofiarom przemocy, b) udzielanie świadczeń pieniężnych	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach,	2016 - 2020
2.	Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego ofiarom przemocy	a) prowadzenie pracy socjalnej, b) prowadzenie poradnictwa specjalistycznego w ramach Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego w Sejnach c) edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach, - Placówki oświatowe - Zespół Interdyscyplinarny, - GKRPA w Sejnach - Komenda Policji w Sejnach, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach	
3.	Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej	a) motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy, b) organizowanie grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych i ofiar dotkniętych przemocą (w miarę potrzeb)	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach, - Komenda Policji w Sejnach - Zespół interdyscyplinarny, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach	

Cel 4

Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
1.	Edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w	a) podnoszenie wiedzy w społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach, - Powiatowa Komenda Policji w Sejnach, - Placówki oświatowe,	2016 - 2020

	rodzinie	<p>w rodzinie poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej, rozpowszechnianie ulotek, materiałów edukacyjno – informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie,</p> <p>b) prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki,</p> <p>c) organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - GKRPA w Sejnach - Zespół Interdyscyplinarny, - Służba zdrowia - kuratorzy 	
--	-----------------	---	--	--

Cel 5

Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu poprawy współpracy i skuteczności podejmowanych działań

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
1.	Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<p>a) uczestnictwo w szkoleniach, doradztwie, warsztatach, konferencjach przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty, (szkolenia wspólne i resortowe),</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach, - Komenda Policji w Sejnach, - Placówki oświatowe, - GKRPA w Sejnach - Zespół Interdyscyplinarny, - kuratorzy 	2016 - 2020

		b) organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład Zespołu		
--	--	--	--	--

ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są:

1. Rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,
2. Rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
3. Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą.

REALIZATORZY PROGRAMU

1. Urząd Gminy Sejny.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach.
3. Powiatowa Komenda Policji w Sejnach.
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sejnach.
5. Placówki oświatowe.
6. Służba zdrowia.
7. Podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

SPODZIEWANE EFEKTY

1. Zmniejszenie poczucia bezradności ofiar przemocy,
2. Zwiększenie wiedzy instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie na temat zjawiska przemocy,
3. Zwiększenie skuteczności działań,
4. Zmiana postaw społecznych wobec przemocy,
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego,
6. Organizowanie i rozwijanie kompleksowego wsparcia dla dzieci i młodzieży,
7. Świadczenia bezpłatnych usług prawnych i konsultacji pedagogicznych,
8. Prowadzenie działań korekcyjno- edukacyjnych mających na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowanie potencjalnych sprawców przemocy.

MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie realizowany na terenie gminy Sejny w latach 2016 - 2020. Wdrażanie rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji będą wprowadzane w formie ciągłej.

MONITOROWANIE PROGRAMU

Realizacja programu będzie systematycznie monitorowana, monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, rozwijanie programu w przyszłości. Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów programu. Ostateczne efekty podsumowane zostaną w raporcie po zakończeniu jego realizacji. Przy ocenie programu będą brane pod uwagę następujące wskaźniki:

1. Liczba osób/rodzin objętych pomocą,
2. Liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
3. Ilość działań profilaktycznych w placówkach oświatowych,
4. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych,
5. Ilość uczestników grup wsparcia,
6. Liczba uruchomionych procedur „Niebieska Karta”
7. Liczba ofiar przemocy w rodzinie,
8. Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno – edukacyjnych,
9. Liczba postępowań przygotowawczych wobec sprawców przemocy,
10. Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie

V. FINANSOWANIE

1. Budżet Gminy Sejny.
2. Środki pozabudżetowe